

A neurózisok története napjainkig

I. A neurotikus állapotok általános leírása

A neurózis fogalom története

- Cullen: lázak
kachexiák
lokális betegségek
neurózisok
 - Neurosis: coma
adynamia
spasmus
vesania

Klasszikus neurózis-kategóriák

- Hysteria (középkor óta, Briquet, Charcot)
- Neurasthenia (Beard, 1869)
- Psychasthenia (Janet 1909)
- Freud (aktuálneurózis és pszichoneurózis)

A neurózisok negatív kritériumai

- Nincs szervi betegség
- Nincs neurológiai eltérés
- Nincs pszichotikus állapot (a valósággal való adekvát kapcsolat megmarad)

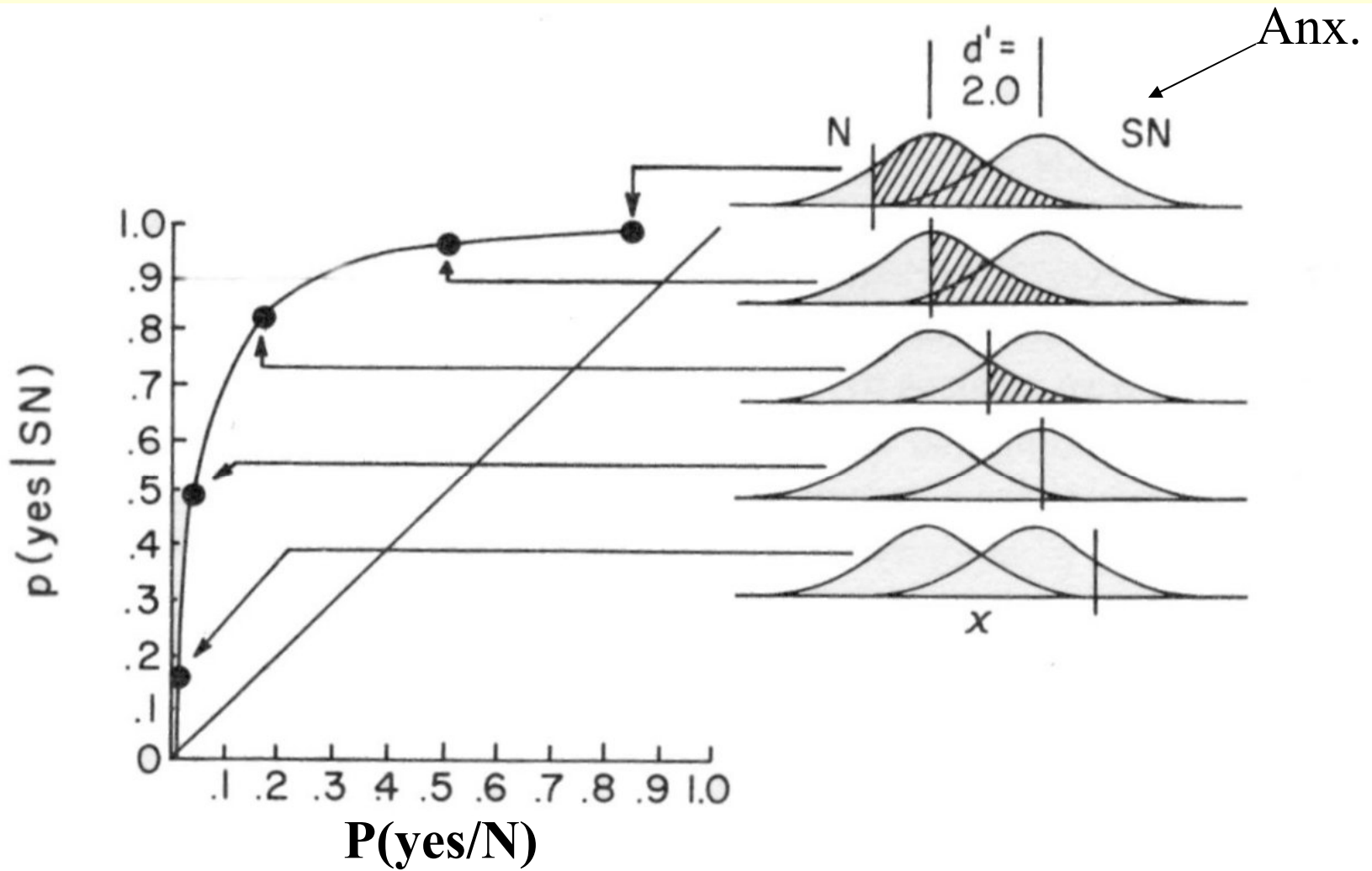
Az új pszichiátriai rendszertan hátrányai

- A konkrét beteg leírásához több kategória („komorbiditás”)
- Statikus szemlélet
- Mesterséges konstruktumok
- Keresztmetszeti állapot rögzítés
- Időbeli instabilitás
- A szubjektum „elfelejtése”

A neurózisok redukcionista szemlélete

- Orvosi modell
- Fiziológiai nézőpont
- Szociálpszichológia
- Mélylélektan
- Kísérleti lélektan
- Pszichometria

Receiver Operating Characteristic Curve $d'=2,0$

A neurózis megjelenése az „utódkategóriákban” (DSM IV TR)

- Szorongásos zavarok
- Szomatoform zavarok
- Depressziók (dysthymiás zavar)
- Disszociatív zavarok
- Személyiségzavarok (C csoport)
- Alkalmazkodási zavarok

A neurózisok definíciójának elemei

- A magatartás, élménymód és a vegetatívum zavara
- Kedvezőtlen genetikai és a szocializációs hatások
- Sajátos (vulnerábilis) személyiség-szerkezet
- Progresszív, a környezettel patológiás egyensúlyt kialakító végállapot

A neurózis újraértelmezése (Heurisztikus neurózis-fogalom)

- Közös vonások a neurózisok „utódkategóriáiban”
- A személy mint egész:
filozófiai-antropológiai nézőpont

A neurózisok közös vonásai

1. Szenvedés
2. Örömképeség elvesztése
3. Én-idegen állapot
4. Sajátos személyiség szerkezet
5. Kognitív vulnerabilitás
6. Neurotikus „karrier”

A neurózisok antropológiai jegyei

- A szubjektum zavara
- Negatív ön-élmény
- Imperativizmus
- Időnyíl inverziója
- Kauzalitás inverziója
- Ontológiai elcsúszás a „semmi” felé

II. A neurotikus állapotok főbb csoportjai a mai kategóriarendszerben

Pszichoreaktív kórképek

- Neurotikus, stresszhez társuló és szomatiform zavarok (BNO 10 F40-48)
- Viselkedészavarok, melyek fiziológiai zavarokkal és testi tünetekkel társulnak (BNO 10 F50-59)
- Egyes gyermekpszichiátriai állapotok
- Alkalmazkodási zavarok

A neurózisok etiopatogenetikai osztályozása

- Primer neurotikus fejlődés
- Szekunder neurotikus fejlődés
- Pszichogén reakció

Pszichogén reakciók

- Kiváltó események az egyén környezetéből
- Az esemény és a tünetek idő és súlyosság szerinti összefüggése
- A premorbid személyiségben a neurotikus vonások hiányoz(hat)nak

A pszichogén reakciók tünetei

- Vegetatív zavarok
- Magatartási dezorganizáció
- A gondolkodási beszűkülése

A pszichogén reakciók egyes formái (Bräutigam)

- Egyszerű konfliktus-reakció
- Kimerüléssel reagáló reakció
- Kóros gyászreakció
- Tendenciózus reakció („fakticiozus zavar)
- Extrém körülmények, akut stressz-zavar

A szorongás strukturálása

Szorongásos zavar	Strukturaképző elem	Megjegyzés
Generalizált szorongás	strukturálatlan	többnyire fluktuáló, megjósolhatatlan lefolyás
Pánik-zavar	idő	roham és rohammentes időszakok
Agorafóbiás zavarok	a tér vagy a tér valamely sajátossága	zárttság, nyitottság, magasság stb.
Szociális fóbiák	a szociális tér	Emberek. Mennyiségi, minőségi vonatkozásban kiemelt szociális helyzetek
Specifikus fóbiák	tárgyak, állatok	a fóbiás tárgy közelsége-távolsága
Poszttraumás stressz szindróma	a trauma	a trauma előtt és után
Obsessio	a kényszer gondolat	a gondolat közelsége-távolsága, szimbolikus tér, kognitív fóbia
Compulsio	rituálék	a rituálék maguk képezik a strukturát

Szorongásos zavarok

- Generalizált szorongásos zavar
- Pánik tünetcsoport
- Fóbiák
- Kényszerneurózisok
- Poszttraumás stressz-zavar
- Neurotikus affektív zavar (disztímiás zavar)

Specifikus kognitív tartalmak

Szorongásos zavar	Torzított tartalom
Generalizált szorongás	személyközi konfrontáció kompetencia elfogadottság
Pánik zavar	testi szenzációk
Szociális phobia	szociális fenyegetettség
Kényszerneurózis	felelősség

A szociális fóbia főbb jellemzői

- Élethossz prevalencia 2,8-10%
- Férfi/nő arány 1:1 – 3:2
- Tipikus kezdet: 10-19 év. 80%-ban 25 év alatt
- Lefolyás: krónikus. 20%ban tartós munkaképtelenség
- Családi halmozódás: első fokú hozzátartozók: 16%.
- Konkordancia: kétpetéjű/egypetéjű ikrek:
• 25-40/15-30%

Kényszergondolatok témái

- Erőszak, horror
- Obszcenitás
- Vallás
- Abszurditás

A hisztéria-csoport általános vonásai

- Teátralitás
- A tünetek kommunikatív értéke
- Konverzió mechanizmusa
- Testi betegségeket utánoznak
- Hosszú betegség-karrierék
- Hullámzó lefolyás
- Környezet számára súlyos teher
- Belle indifférence

A hisztériás tünetek formái

- Kiesési tünetek
- Motoros tünetek
- Szubjektív tünetek
- Rohamok
- Disszociatív magatartás-zavarok

Szorongáskeltő helyzetek

- Kontaktusfelvétel idegenekkel és tekintélyes személyekkel
- Vendégfogadás
- Hivatalok
- Telefonálás
- Írás, étkezés mások előtt
- Nyilvános szereplés

A hysteria-csoport

- Szomatiform zavarok
- Disszociatív zavarok

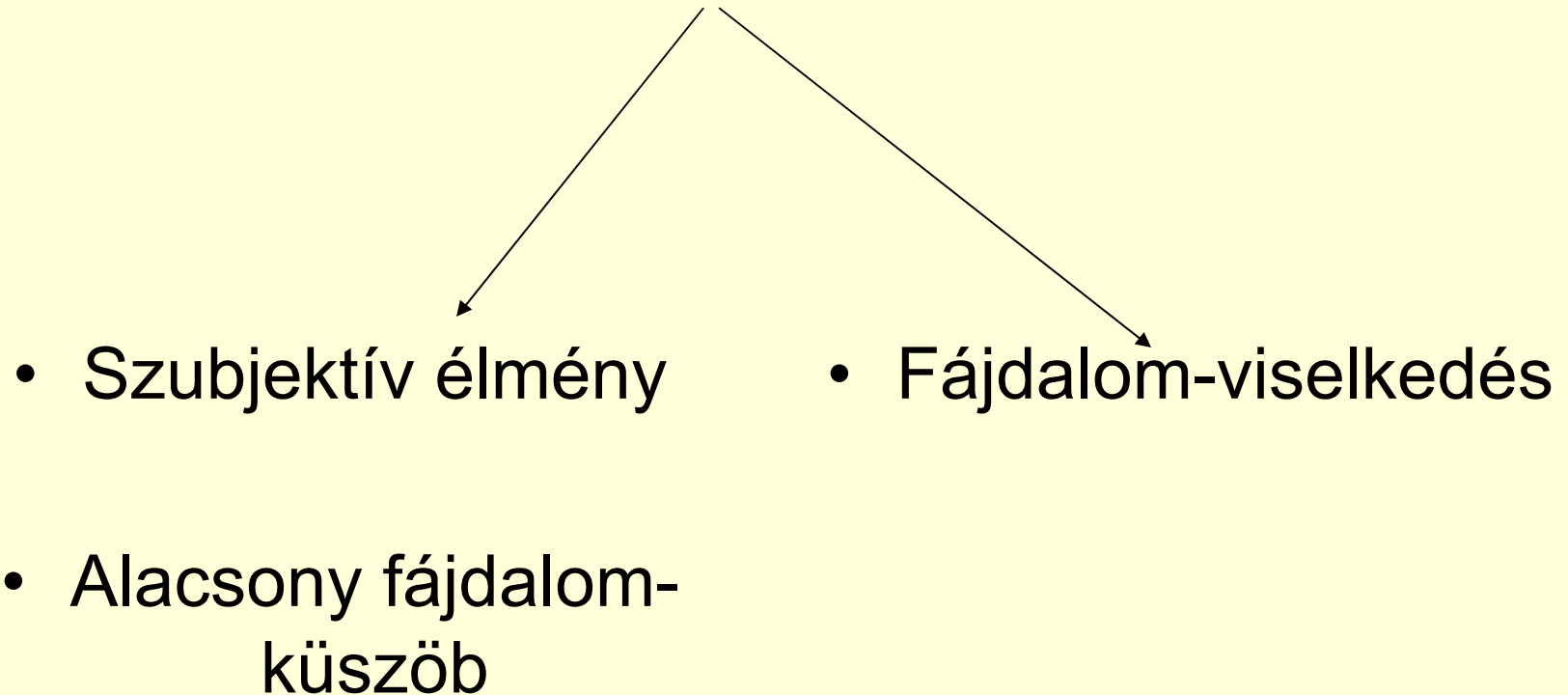
Disszociatív (konverziós) zavarok

- Disszociatív amnézia
- Deperszonalizációs zavar
- Pszichogén elkóborlás (fuga)
- Disszociatív stupor
- Transz-állapotok
- Egyéb (Ganser szindróma, multiplex személyiség)

Szomatiform zavarok

- Szomatizációs zavar
- (DSM-IV: Konverziós zavar)
- Hipochondria
- Pszichogén fájdalom-szindróma
- Szomatiform vegetatív diszfunkció
(szervrendszerek szerinti csoportok)
- Diszmorfofóbia

A krónikus fájdalom-szindróma

A pszichoterápia alkalmazásának általános szempontjai

- Pszichoterápiára alkalmas kontextus
- A beteg készsége a pszichoterápiás megközelítés elfogadására
- A zavar természete, diagnosztikai besorolása
- A terapeuta képzettsége
- Egyéb, társult megbetegedések